

NaturochMiljö

Årsberättelse
för år 2008

Årsberättelse för år 2008

Innehåll

1	Skogsnaturen.....	3
1.1	Publikationer.....	3
1.2	Påverkan.....	3
1.3	Kurser och publik tillfällen.....	3
1.4	Skogsutskottet.....	4
1.5	Övrigt.....	4
2	Östersjön och övrigt vattenskydd.....	4
2.1	Småskalig muddring.....	4
2.2	Regionalt och lokalt vattenskyddsarbete.....	4
2.3	Coalition Clean Baltic.....	4
2.4	Rurik Råka.....	5
2.5	Vattenskyddsutskottet.....	5
2.6	Övrigt.....	5
3	Energi och klimat.....	5
3.1	Vindkraft och vattenkraft.....	5
3.2	Värmeslag.....	5
3.3	Kärnkraft.....	6
3.4	Klimatfrågor.....	6
3.5	Energiutskottet.....	6
4	Hållbar produktion och konsumtion.....	6
4.1	Miljömärkning.....	6
5	Biologisk mångfald.....	6
5.1	Flygekorren.....	6
5.2	IUCN.....	6
5.3	Pallas.....	6
6	Fältbiologi och naturkännedom.....	6
7	Miljöfostran.....	7
7.1	Naturskolan Uttern.....	7
7.2	Kvarkens naturskola.....	7
7.3	Naturskolan på Åland.....	8
7.4	Grön Flagg.....	8
7.5	Miljödetektiver.....	8
7.5.1	Läger.....	8
7.5.2	Klubbar.....	9
7.6	Ungdomsverksamheten.....	9
7.6.1	Ungdomsgruppen NoMug.....	9
7.6.2	Östersjöambassadörer.....	9
7.6.3	Miljöaktionsdagarna.....	9
8	Allmän miljöpolitisk aktivitet.....	10
8.1	Ställningstaganden och utlåtanden.....	10
8.2	Arbetsgrupper och kommittéer.....	10
8.3	ALKU.....	11
8.4	Miljöakademin.....	11
8.5	Internationellt samarbete.....	12
8.5.1	EEB.....	12
8.5.2	Nordiska miljöorganisationernas årliga möte.....	12
8.5.3	Besök från S:t Petersburg.....	12
9	Information.....	12
9.1	Finlands Natur.....	12
9.1.1	Innehåll och form.....	12
9.1.2	Personresurser.....	12
9.1.3	Annonsförsäljning, marknadsföring.....	13
9.1.4	Temahäfte.....	13
9.2	Hemsidan.....	13
9.3	Marknadsföring.....	13
9.3.1	Evenemang.....	13
10	Medlemstjänster.....	14

10.1	Lokalföreningstjänster	14
10.2	Julförsäljning	14
11	Organisationen	14
11.1	Medlemskåren	14
11.2	Förbundskongressen	14
11.3	Styrelsen	14
11.4	Personal	15
11.4.1	Översikt	15
11.4.2	Anställda under året	15
11.4.3	Särskilda aktiviteter	15
11.5	Utmärkelser	16
11.5.1	Naturvårdsdiplomet	16
11.5.2	Natur och Miljö-stipendier	16
11.5.3	Nylands Nations Stora Pris	16
11.6	Skärgårdsfonden	16
12	Ekonomi	16
12.1	Översikt	16
12.2	Bidrag och understöd	17
12.3	Marknadsföring	17
Bilaga 1	Medlemsorganisationer	18
Bilaga 2	Personmedlemsantal	19

1 Skogsnaturen

År 2008 utgjorde det sista året av Natur och Miljös treåriga huvudkampanj Skog för Alla (2006–2008). Förbundet satsade betydande resurser på skogstemat, vilket även gav konkreta resultat. Kampanjen avslutades med en intern utvärdering av styrelsen på årets sista möte.

1.1 Publikationer

Inventeringshandboken Stig in i Skogen, som utkom i slutet av år 2007, började distribueras aktivt i början av år 2008. Trots trycktekniska misstag var mottagandet positivt och den första upplagan på 500 exemplar tog slut under våren. En andra, reviderad upplaga av handboken trycktes i maj.

Till publikationerna hörde även två olika planscher, som planerades av kampanjchef Ralf Wistbacka och trycktes i 500 exemplar var. Den ena planschen, som är utformad för undervisningsbruk, presenterar skillnaderna mellan ekonomiskog och skog i naturtillstånd. Den andra planschen har rubriken "Vad händer med deras skog". Den har en humoristisk ton och vill väcka tankar om hur olika arter upplever ekonomiskogsbruket i Finland. Under året distribuerades planscherna till skolor och olika organisationer i regionen och delades ut på Natur och Miljös evenemang.

1.2 Påverkan

Natur och Miljös representanter i skogsrådets sektioner för sydkusten respektive Österbotten bevakade revideringen av det regionala skogsprogrammet för Kustens skogscentral. Natur och Miljö bidrog även med skriftliga initiativ, som tyvärr beaktades endast i ringa utsträckning av skogscentralens direktion, som godkände det nya programmet.

Kampanjen Skog för Alla hade god synlighet i massmedia. Natur och Miljös åsikter om skogsbruket presenterades i flera insändare i Hbl, Vbl och ÖT. I debatten deltog, förutom kampanjchefen och verksamhetsledaren, även medlemmar i skogsutskottet, bl.a. Jan Åström och Tom Hindsberg. Bernt Nordman debatterade skogsskydd i Radio Vegas program Slaget efter tolv i januari 2008 med Anders Portin från Skogsindustrin rf och skogsägaren Stig Österholm från Ingå.

Natur och Miljö är medlem i den nationella i FSC-föreningen i Finland. Under året påbörjades en process i syfte att nå samförstånd mellan miljöorganisationer och skogsindustrin kring en revidering av den nationella FSC-standarderna. De finländska miljöorganisationerna kritiserade skarpt FSC:s förslag till system för Controlled Wood i ett utlåtande den 15.10.

1.3 Kurser och publik tillfällen

Kursverksamhet var ett av skogskampanjens centrala element. I syfte att utbilda medlemmar till s.k. "skogvaktare" ordnades en kurs den 3.5 i Alkula. Ralf Wistbacka och miljørådet Esko Räsänen höll föredrag om den enskilda medborgarens möjligheter att via lagstiftningen och Metso II agera för ett bevarande av skogsnaturen. De åtta kursdeltagarna ställde frågor om aktuella skogsskyddsfrågor som berört dem. En exkursion gjordes till Höstves och Batteriudden för inventering av flygekorre och naturtyper i Metso II.

En kurs i skogsrestaurering arrangerades i samarbete med Forststyrelsen på Mickelsörarna 28.7–1.8. På kursen undervisades de sex deltagarna i hur man återställer naturvärden i 40–50 åriga tallplanteringar. Undervisningen sköttes av Carina Järvinen och Jouni Elonen från Västra Finlands naturtjänster. I en 5 hektar stor tallplantering högs små öppningar för att gran och lövträd skulle kunna etablera sig. Tallarna fälldes eller ringbarkades. Avsikten är att åstadkomma död ved. Projektets inverkan på biodiversiteten kan följas upp och i samma område finns stora ytor av statlig mark med tallplantager från 1970–1980-talet, vilket innebär att ett långsiktigt projekt kan inledas. Vid sidan av skogsarbetet placerades även häckningsflottor för smålom ut i tre sjöar.

Skogskampanjens avslutningsseminarium arrangerades den 19.11 i EU-parlamentets representationslokal på Norra Esplanaden i Helsingfors. Rubriken för det tre timmar långa seminariet var "Kontinuitetsskogsbruk och METSO: nya innovationer för skogsnaturens mångfald". Som ordförande fungerade förbundsordförande Cia Åström. Huvudgäst var professor emeritus Mats Hagner, som höll ett inspirerande föredrag om kontinuitetsskogsbruk. Bernt Nordman kommenterade kontinuitetsskogsbruket ur Natur och Miljös synvinkel. Petri Ahlroth från Finlands Miljöcentral SYKE presenterade den nationella rapporteringen till EU om habitatdirektivets naturtyper. Kimmo Syrjänen från Finlands Miljöcentral SYKE presenterade Metso II-programmet. Karen Wik-Portin från Kustens skogscentral höll en förberedd kommentar. Ett fyrtiotal personer deltog i seminariet. Glädjande många representerade skogssektorn, bl.a. skogsindustrin, skogsvårdsföreningarna och skogscentralen. Diskussionen var livlig och intressant.

Skogskampanjens material delades ut till allmänheten under föreningsfestivalen i Åbo den 6.9 och på höstmärknaden i Kimito den 20.9.

Ralf Wistbacka informerade om skog och "projekt stare" på Jakobs dagar i Jakobstad den 22.7 i samarbete med Jakobstadsnejdens Natur.

Representanter för Natur och Miljö har hållit följande föredrag om skogstemat under året:

Ralf Wistbacka berättade om skogsnaturen för Svenska Folkpartiets miljödelegation den 25.3 i riksdagshuset.

Ralf Wistbacka höll föredrag om Metso II och flygekorre på Kyrkslätt Naturs årsmöte 30.3 samt på Östra Nylands Fågel- och Naturskyddsförenings årsmöte 4.4.

Bernt Nordman höll ett föredrag om Metso för Pargas naturskyddsförening den 10.11. Ett trettiotal personer deltog.

1.4 Skogsutskottet

Skogsutskottet sammanträdde två gånger på våren. Under hela året användes e-posten flitigt som informations- och diskussionskanal.

1.5 Övrigt

Natur och Miljö tecknade två aktier i ett nytt företag, Innofor Ab, som erbjuder skogsbrukstjänster med hög naturhänsynsprofil. Innofors specialkunnande gäller planering och genomförande av kontinuitetsskogsbruk.

Natur och Miljö gjorde reklam för frivilliga skogsskyddsavtal med hjälp av en annons i nummer 10 av tidskriften Skogsbruket (utkom den 23.10). Det var ett specialnummer, som förutom de vanliga prenumeranterna skickades till 20 000 svenskregistrerade skogsägare i olika delar av Svenskfinland. Annonsen resulterade inte i några direkta kontakter till kansliet, men styrde eventuellt några nya personer till förbundets hemsida.

Natur och Miljös representanter besökte flera skogsfastigheter som kunde vara intressanta med tanke på Metso-programmet. Diskussioner fördes med markägare om hur områden kan erbjudas till miljöcentralerna.

Natur och Miljö anskaffade ett GIS-program och elektroniska kartor av Åboland och Österbotten i syfte att underlätta inventeringsarbete, som görs inom ramen för förbundets verksamhet.

2 Östersjön och övrigt vattenskydd

2.1 Småskalig muddring

Natur och Miljö fortsatte att argumentera mot omfattande muddringar i Morsfjärden i Kyrkslätt. Förbundet gav ett remissutlåtande till en förnyad ansökan att muddra i fjärden.

På hösten producerade förbundet ett häfte om småskaliga muddringar riktat till strandägare. Häftet "Din vik är värdefull" beskriver de grunda havsvikarna som miljö och konsekvenserna av muddringar. Häftet planerades av miljövårdschef Lotta Nummelin och Johannes Ekholm stod för layout. Upplagan var 3 000 exemplar.

2.2 Regionalt och lokalt vattenskyddsarbete

Natur och Miljö följde med arbetet med de regionala vattenförvaltningsplanerna på Kymmene älv-Finska viken samt Kumo älv-Skärgårdshavets-Bottenhavets vattenförvaltningsområden. Förbundets representanter medverkade i de regionala samarbetsgrupperna för dessa områden samt i arbetsgruppen för Österbottens kustområde. Natur och Miljö översatte och anpassade Finlands naturskyddsförbunds handbok för hur man kommenterar planerna och skickade ut materialet till lokalföreningarna i syfte att underlätta deras remissarbete.

2.3 Coalition Clean Baltic

Under året fungerade Joanna Norkko som styrelsemedlem från Finland, medan Mia Skog fungerade som suppleant. Lotta Nummelin var ordförande för CCB.

Under våren fördes flera diskussioner miljöorganisationer emellan om planerna på ett gasrör mellan Ryssland och Tyskland på Östersjöns botten. Bland annat samlades miljöorganisationer runt Östersjön i Helsingfors den 4.3 för att samordna verksamheten. Seija Rantakallio från Miljöministeriet var mycket behjälplig med information och synpunkter. Under träffen beslöt man i mån av möjlighet utnyttja varandras experter och utbyta information. Både nationell och internationell media hade stort intresse för projektet.

Den 23–25.5 arrangerades CCB:s årliga konferens "Baltic 08" och medlemsmöte i Karis. Före konferensen hölls styrelsemöte. Temat för konferensen var Östersjön och klimatförändringen. Inbjudna talare från forskningsinstitut,

andra miljöorganisationer och CCB belyste temat från olika håll. Aktionsplanen för 2009–2010 godkändes och WorldLab från Ukraina blev fullvärdig medlem.

Den 16–17.6 deltog Lotta Nummelin i egenskap av CCB:s ordförande i en VIP-seglats på Briggen Tre Kronor. Olika typer av samarbete diskuterades ombord.

Den 24.9 deltog miljövärdschefen i egenskap av CCB:s ordförande i European Seas Environmental Cooperation (ESEC) möte i Bryssel. Under mötet diskuterade de olika nätverk av miljöorganisationer kring de europeiska haven (Black Sea NGO Network, Coalition Clean Baltic, Mediterranean Information Office for Environment Culture and Sustainable Development, Seas At Risk) om gemensamma strategier kring EU:s marina och maritima strategier.

2.4 Rurik Råka

På våren producerades handboken "Rurik Råkas upptäcktsfärd genom Östersjön". Målgruppen är barn i åldern 8–12 år som på egen hand vill upptäcka strandmiljön. Texterna skrevs av Maria Koivisto. För bilder och layout svarade Mimmi Brunnsberg. Häftet trycktes på slitstarkt material som tål användning i fält. Upplagan var 1 980 ex. Idén till häftet härstammade från ett motsvarande häfte gjort av Svenska Naturskyddsföreningen och Grön idé.

Under sommaren åkte Rurik tillsammans med Maria Koivisto på en marknadsföringsturné till sju gästhamnar i Västra Nyland och Åboland. Gästhamnshjippona riktade sig till barnfamiljer. Omkring 1 000 personer deltog sammanlagt i jippona.

2.5 Vattenskyddsutskottet

Vattenskyddsutskottet inledde sin verksamhet genom att ha ett möte den 17.9, då man bland annat slog fast kommande arbetsformer. Under hösten deltog utskottet aktivt i att kommentera och förbättra pågående och kommande projekt.

2.6 Övrigt

Ralf Wistbacka representerade Natur och Miljö i delegationen för Perho å och i ett synesammanträde angående kraftverksbygge i Kiitola fors i Nykarleby älv.

Natur och Miljö deltog aktivt i kampen att förhindra nedläggningen av Havsforskningsinstitutet. Förbundet skrev remissutlåtande, debattartiklar i Hufvudstadsbladet och deltog i olika seminarier och presskonferenser.

3 Energi och klimat

3.1 Vindkraft och vattenkraft

Inom Natur och Miljö:s verksamhetsområde offentliggjordes under året många planer på större vindkraftsparker. Natur och Miljö bevakade dessa processer och förde en dialog med lokalföreningarna. Ett utlåtande gavs om MKB-processen gällande vindkraftsparken i Korsnäs.

3.2 Värmeslag

Året 2008 var det sista verksamhetsåret för Värmeslag, ett samarbetsprojekt mellan Natur och Miljö, Finlands svenska Marthaförbund och Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC). Målsättningen med projektet var att främja förnybara energiformer för uppvärmning av hus utanför fjärrvärmenätet.

Projektet leddes av en styrgrupp bestående av Lotta Nummelin, (NoM), Camilla Sederholm (FSM) och Bettina Lindfors (SLC). Jonas Biström fungerade som projektassistent.

Under vårvintern hölls sju infokvällar inom ramen för projektet (Borgå 21.1, Hangö 22.1, Ingå 23.1, Åbo 6.2, Kronoby 11.2, Vörå 12.2 och Korsholm 13.2) enligt samma lyckade koncept som åren innan. Infokvällarna genomfördes i samarbete med lokala medborgarinstitut. Värmeslag deltog på Energimässan på yrkesinstitutet Sydväst, Ekenäs den 12.3.2008 där Jonas Biström berättade om kampanjen och förevisade bilder och planschutställningen. Kampanjen avslutades med ett slutseminarium i samarbete med Europa kommissionen i Helsingfors den 8.4. Seminariet hade rubriken "Ekovärme för hus och stuga" och riktade sig huvudsakligen till massmedier, tidskrifter, politiska beslutsfattare och Värmeslags samarbetsparter. Programmet bestod av korta inlägg av bland annat Mirja Kosonen från näringsministeriets energiavdelning, Kim Westerlund från Vasa Energiinstitut, arkitekt Bruno Erat och solvärmeföretagaren Mats Wiljander

3.3 Kärnkraft

Natur och Miljö bistod lokalföreningar i bevakningen av kärnkraftsrelaterade MKB-processer. På nationell nivå fortsatte Natur och Miljö att framföra argument mot en utbyggnad av kärnkraft i Finland.

3.4 Klimatfrågor

Under året ökade intresset för klimatpolitiken bland medlemmar och i den offentliga debatten. Trots att Natur och Miljö inte hade en egen klimatkampanj, medverkade förbundet i debatten kring bl.a. regeringens energi- och klimatstrategi.

På hösten anslöt sig Natur och Miljö till den av Jordens vänner koordinerade kampanjen En Brännande Fråga (Polttava Kysymys), vars målsättning är att Finland skall stifta en nationell klimatlag.

3.5 Energiutskottet

Energiutskottet sammanträdde inte under året, men diskuterade aktuella energipolitiska frågor per e-post.

4 Hållbar produktion och konsumtion

Under hösten kom Natur och Miljö tillsammans med Finlands svenska Marthaförbund och Bildningsforum överens om att börja bygga upp ett samarbetsprojekt kring temat hållbar livsstil. Projektet bygger vidare på den samarbetstradition, som etablerats genom kampanjerna Östersjöforum och Värmeslag.

Natur och Miljö samarbetade med företaget MediaPlanet kring en temabilaga om miljö och konsumtion. Två artiklar av Bernt Nordman ingick i temabilagan, som distribuerades med Hbl med en upplaga på ca 125 000 ex. Artiklarna gav tyvärr endast lite direkt respons till kansliet.

4.1 Miljömärkning

Camilla Sederholm representerade förbundet i miljömärkningsnämnden, som behandlar kriterier för Svanenmärkningen och EU:s miljömärkning ("Blomman"). I den nationella styrgruppen för miljömärkning deltog förbundet endast som passiv medlem.

5 Biologisk mångfald

5.1 Flygekorren

Ralf Wistbacka granskade myndighetsavgränsningar av flygekorrens föröknings- och rastplatser i Österbotten. Karteringen koordinerades med Finlands naturskyddsförbunds nationella uppföljningsprojekt. Resultaten av granskningarna var nedslående. I många fall uppfyllde avgränsningarna inte lagens krav. Därtill upptäcktes flera fall, där avgränsningarna inte hade följts. Den 3.10 gjorde Natur och Miljö fyra polisanmälningar om misstänkta brott mot naturvårdslagen.

5.2 IUCN

Lotta Nummelin representerade Natur och Miljö på IUCN:s världskongress (WCC) i Barcelona. Nummelin deltog i det beslutsfattande medlemsmötet (Members Assembly) 10–14.10. Under mötet valdes bland annat ordförande och styrelse samt resolutioner och arbetsprogrammet för de kommande åren godkändes.

5.3 Pallas

Natur och Miljö medverkade i en stor koalition av naturskyddsorganisationer, som protesterade mot miljöminister Paula Lehtomäkis förslag att genom en särslag tillåta en utvidgning av hotellet i Pallas nationalpark.

6 Fältbiologi och naturkännedom

Natur och Miljö samarbetade med Luonto-Liitto i fenologiprojektet Följ med våren (Kevätseuranta). En svenskspråkig blankett för rapportering av vårobservationer publicerades i Finlands Natur 1/08 och fanns tillgänglig på Natur och Miljös hemsida. Nina Hagner-Wahlsten fungerade som svenskspråkig expert och deltog som guide på pressutfärden den 29.4. Sammanlagt returnerades tio observationsblanketter på svenska till Natur och Miljö.

Natur och Miljö medverkade i projektgruppen som arrangerade den nordiska temadagen De vilda blommornas dag den 15.6. Natur och Miljö koordinerade också de svenskspråkiga utfärderna som arrangerades av våra lokalföreningar och bidrog med marknadsföringen av dem. Sammanlagt ordnades 91 utfärder, varav sju svenskspråkiga ordnades av Natur och Miljös lokalföreningar. Dessutom gjordes 18 000 växtobservationer på den egna gårdsplanen.

På hösten började Natur och Miljö samla in minnesregler för artbestämning och artnamn på olika språk. Genom ett utrop i Finlands Natur ombads medlemmar och andra läsare att skicka in bidrag. Dessutom intervjuade civiltjänstgörare Linus Stråhlman flera erfarna fältbiologer. Materialet publicerades inte ännu under år 2008.

7 Miljöfostran

7.1 Naturskolan Uttern

Vårens programutbud följde de förändringar som gjordes inför föregående säsong. Under höstterminen gjorde naturskolan en storsatsning för fadderklasserna, då totalt 9 klasser i Västnyland erbjöds ett alldeles nytt fadderklassprogram. Fadderklasserna, som läsåret 2008–09 är treor och fyror, får totalt 4 st naturskoldagar per läsår per klass.

Naturskolan Uttern hade en mångsidig verksamhet under 2008. Totalt besöktes naturskolan av 44 grupper, varav 35 grupper kom på en endagsutflykt. Utöver dessa åkte naturskolläraren till fadderklasserna under 9 dagar på senhösten. Under verksamhetsåret 2008 hade naturskolan över 800 naturskolbesökare i åldern 3–12 år tillsammans med totalt 100 lärare, assistenter och daghemspersonal. Av besökarna kom 39 procent från Västnyland, 27 procent från Helsingfors, 16 procent från Esbo och Grankulla och 18 procent från andra orter än dessa. Av besökarna var 73 procent i skolåldern, medan 27 procent var barn under skolåldern eller gick i förskolan.

I maj behövdes det för en stor del av dagarna inhoppare. Av naturskolans 5 inhoppare anlätades Emilia Nordling flest gånger (10 grupper). Andra inhoppare var Yvonne Nygård, Magnus Östman, Lotta Nummelin och Teresa Turtonen.

Naturskolan fick tillgång till ett tilläggsutrymme i Åvikhemmet och samtidigt gjordes en skötselplan för Åvikhemmets tomt.

Naturskolan Uttern medverkade på Brobyggarnas fest i Åvik i augusti och erbjöd publiken demonstrationsturer med flotten.

7.2 Kvarkens naturskola

Den österbottniska naturskolans andra verksamhetsår var intensivt, men bådade samtidigt gott för framtiden. Ingen egentlig marknadsföring gjordes eftersom daghem och skolor stod i kö för att boka besök. Naturskolan ambulerade längs hela kusten, d.v.s. besökarna kom från södra och mellersta regionerna av Österbotten. Till största del utforskade man besökarnas egna näromgivningar, men i vissa fall möttes naturskolläraren och grupperna på överenskomna rekreatiomsområden.

Naturskolans första satsning var ett vinterprogram för förskolebarn och årskurs 1–2. Det lockade hela 30 grupper i januari–mars. Vårprogrammet hölls i april–maj för åldrarna 3–12 år, sammanlagt 22 grupper deltog i detta. Under hösten inleddes ett läsårstäckande fadderklassprogram för årskurs 3–4. Målet är att träffas 4 gånger under höst- och vårterminen 08/09. Naturskolan fick nio anmälda grupper, som sedan hade naturskoldagar i september och november. Förutom fadderklasserna deltog 16 andra grupper i höstprogrammet under september–oktober. Naturskolan hade bl.a. sina yngsta deltagare någonsin, när en grupp ettåringar följde med ut i skogen. I övrigt var barnen i åldrarna 2–10 år.

Under året som gick hade naturskolan sammanlagt 77 grupper. Nio av dessa var fadderklasser och besöktes således av naturskolan även en andra gång. Naturskolan förlade 70 arbetsdagar ut i fält, vissa dagar hölls program för två grupper efter varandra.

Besökssiffrorna för 2008 var sammanlagt 1 500 barn och 170 vuxna (lärare, assistenter, daghemspersonal). Inga inhoppare eller vikarier behövde anlitas under året.

Naturskolan hade även annan slags verksamhet. I samarbete med Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi genomfördes en lärarfortbildning, "Grön skola", vid tre olika tillfällen för ett tjugotal lärare. Som fortsättning på detta fick två lärare med sina klasser ytterligare handledning. Under en fältkurs i mars presenterades naturskolan för en grupp lärarstuderande genom olika program och aktiviteter. Efter detta följde en lärarstuderande, Kia Orama, med en naturskolgrupp under en dag. Även Fortbildningscentralens Merja Mäensivu gjorde ett studiebesök till naturskolans uteklassrum. Under ett tillfälle i maj följde även frilansfotograferna Patricia Rodas och Dragos Alexandrescu med en grupp ut för att få material till ett projekt. På hösten hade naturskolan en praktikant i två veckor. Susanne Wik följde med både kontorsarbetet och undervisningen i fält.

Naturskolan hade god synlighet i massmedia. Naturskolans verksamhet presenterades i bl.a. Västra Finlands miljöcentrals tidning Miljö 1/08, Läraren 4.9, Meddelanden fränd Åbo Akademi 5.9, Medborgarbladet nr 4/08, Vi och vår skola nr 3/08, Vasabladet 1.9 och 6.9. Dessutom gjordes ett inlägg för YLE:s lokala nyheter i maj.

7.3 Naturskolan på Åland

Natur och Miljös ambulerande naturskolverksamhet, Naturskolan på hjul, har i flera repriser under 1990- och 2000-talet besökt Åland och fått ett mycket varmt mottagande. Inom lokalföreningen Ålands Natur och Miljö har man i olika repriser diskuterat möjligheten att grunda en egen naturskola på Åland. Efter diskussioner mellan lokalföreningen och riksförbundet, beslöt förbundsmötet i Kristinestad, att en projekt skulle börja drivas i Natur och Miljös regi, för att nå maximal synergi med de två andra naturskolorna.

På hösten utformades en projektplan, som godkändes av styrelsen i september. Därefter anställdes Julia Nyström som projektutredare med uppdrag att utreda daghemmens och skolornas intresse för en naturskola samt kartlägga potentiella undervisningsmiljöer i olika delar av Åland. Slutsatserna av undersökningen var mycket positiva: Det finns ett stort intresse för naturskolverksamhet bland skolorna. Under utredningsskedet inrättades ett tillfälligt kontor på Agenda 21-kontoret i Mariehamn. Diskussioner med olika samarbetsparter på Åland fördes om såväl permanenta utrymmen som finansiering. Före jul inleddes rekryteringen av en projektledare, som skall börja bygga upp verksamheten.

7.4 Grön Flagg

Vårens sista inlämningsdatum för Grön Flagg-rapporter var igen den 15.4 då totalt sex rapporter skickades in för utvärdering. Av dessa svenskspråkiga deltagare kunde flaggan beviljas till alla utom en. De två nya deltagare som rapporterade för första gången fick båda hissa upp flaggan (Våno skola i Pargas och Lovisa gymnasium).

Höstens sista inlämningsdag för Grön Flagg rapporter var 15.11. Då inlämnades två rapporter att utvärdera. Flaggan kunde beviljas åt de båda rapporterande skolorna. Den ena var ny deltagare i programmet (Vasa övningskolas gymnasium).

Lotta Hagman började som deltidsanställd projektkoordinator för Grön Flagg i september. Grön Flagg-mappen översattes och fick ny lay-out under hösten.

8 Miljödetektiver

8.1 Läger

Ett miljödetektivläger arrangerades under sportlovet i Nedergård på Porkala Udd 18–21.2. Den här gången fick 25 nöjda miljödetektiver hindra miljöboven Snille Blixts skumma försök att göra regnskog av Porkalas fina skog. Det snölösa vintervädret bjöd på utmaningar och istället för pulkaåkning och skidfärder gjordes naturinventeringar och utfärder. Rollen som lägerchef delades mellan Sandra Nyholm och Thea Salonen, övriga ledare var Emilia Nordling, Nina Sund och Johanna Nyman. Sabina Fortelius anställdes som lägerkock.

Under sommaren arrangerades fyra miljödetektivläger och ett dagläger i junimånad. Två fullsatta läger hölls på Naturskolan Uttern i Sjundeå (2–6.6 samt 9–13.6), med 25 barn på båda lägren. Tina Thesslund fungerade som lägerchef på Naturskolan Uttern. Lägerledare för lägren var Alva Ek, Sabina Fortelius, Roger Petas och Erika Lähde. Mette Biström och Daniela Svensson fungerade som hjälplädare. Lägerkock för båda lägren var Camilla Holmbom.

Ett fullsatt läger med 25 barn arrangerades på Sommarö Fort i Replot (2–6.6) med lägerchefen Jonny Björkström. De övriga ledarna var Julia Ruth, Ulrika Björkman och Kajsa Björkman. Lägerkock på lägret var Eirik Bergman. På Pensar Syd i Åbolands Skärgård arrangerades ett läger med 14 deltagare (9–13.6). Lägerchef för lägret var Miranda Nybondas, med sig hade hon lägerledarna Louice Sehlberg och Julia Ruth.

Ett dagläger arrangerades på Vanda Naturskola (16–20.6) med 8 deltagare. Lägerchef var Johanna Nyman med Vivi Bolin som lägerledare/lägerkock och Erika Lähde som lägerledare. På samtliga läger löste barnen ett miljömysterium där de stoppade miljöboven Artur Spel att introducera en ny art i fin natur. På lägerprogrammet fanns därutöver lek, simning, utflykter, utforskning av skog och strand, sång och pyssel.

Utöver Natur och Miljös egna läger arrangerades ett familjeläger i samråd med Luonto-Liitto på Replot. Eftersom inga svenskspråkiga familjer anmälde sig till lägret anställdes ingen svenskspråkig ledare för lägret.

I maj arrangerades en två dagar lång ledarskolning för lägerledarna på Naturskolan Uttern i Sjundeå.

I syfte att skapa en bättre kunskapsgrund för utveckling av lägerverksamheten, skickades på hösten ut en enkät till drygt 220 barn i åldern 11–15 i Natur och Miljös kundregister. Drygt 70 blanketter returnerades och resultaten utnyttjades vid planeringen av lägerverksamheten år 2009.

8.2 Klubbar

Miljödetektivklubbarna fungerade under vårterminen i tre lågstadieskolor i huvudstadsregionen. Klubbarna hölls en gång per vecka à 1–2 timmar i Västersundom, Vindängen och Minerva skola. Nina Sund ledde klubben i Västersundom, i april tog Emilia Nordling över som klubbledare. I Vindängens skola fungerade Pamela Westerlund som klubbledare, i april tog Birgitta Edelman över som klubbledare. I Minervaskolan fungerade Andrea Packalén som klubbledare hela vårterminen.

På grund svårigheter med ledarrekrytering beslöt förbundet på våren att inte erbjuda klubbar på hösten.

9 Ungdomsverksamheten

9.1 Ungdomsgruppen NoMug

Ungdomsgruppen NoMug träffades ungefär en gång per månad med 3–10 deltagare. I början av året jobbade ungdomarna med att visionera om NoMugs egna hemsidor www.nomug.fi. Hemsidorna var även temat för det första Miljöcaféet den 27.2. Den 19.4 ordnades en urban morgonexcursion med picknick vid Tölövik. Miljöcaféet den 15.5 handlade om Finlands energipolitik. Tio ungdomar diskuterade kärnkraftverk och alternativa energikällor med den inbjudna gästen Peter Lund, professor från Tekniska Högskolan. Höstens första Miljöcafé ordnades i samband med den bilfria dagen i Helsingfors den 22.9. På programmet fanns en cykeldemonstration, som arrangerades av Jordens Vänner. På Miljöcaféet den 15.10 diskuterades konsumtion och livsstil inför Köp Inget-dagen den 28.11.

Koordinatorn för barn- och ungdomsverksamheten och ungdomsgrupper representerade Natur och Miljö under den nationella Inför Köp inget-dagen. Årets kampanj fokuserade på den konsumtionsinriktade stadsbilden. I samband med Köp inget-dagen spreds begagnade böcker ut på lämpliga ställen i staden. Böckerna fick plockas upp av intresserade, läsas och därefter ges vidare. Året sista aktivitet var en glöggkväll den 22.12, där framtida kampanjer och teman för vårens Miljöcaféer diskuterades.

9.1.1 Östersjöambassadörer

Östersjöambassadörer är unga studeranden som åker runt till skolor för att med hjälp av en stordiaserie och en handbok berätta om Östersjöns tillstånd och vad var och en kan göra för vårt hav. Sammanlagt gjordes 24 besök till skolor av åtta Östersjöambassadörer under 2008.

En Östersjöambassadörsutbildning arrangerades i september (27.9) på naturcentret Stora Räntan i Helsingfors. De fem deltagarna fick gå igenom materialet för Östersjöambassadörer och därefter undersöka Östersjön genom att ta vattenprover från havet och i mikroskop se på fångsten. Erkki Makkonen från naturskolan på Stora Räntan ledde undersökningen.

Den 25.10 arrangerades en verkstad om Östersjön på Scouternas ledardagar. Verkstaden drogs av Östersjöambassadören Vivi Bolin och hade ett tjugotal deltagare.

9.1.2 Miljöaktionsdagarna

Miljöaktionsdagarna – Ympäristötoimintapäivät riktar sig till miljöintresserade ungdomar i ålder 16–20 år. Som huvudarrangörer fungerade Natur och Miljö i samarbete med Luonto-Liitto. Natur och Miljö fungerade som bokföringsorganisation och arbetsgivare för projektkoordinatorn Sanna Rönkkönen. I styrgruppen representerades Natur och Miljö av Lotta Nummelin och Sandra Nyholm.

Miljöaktionsdagarna ordnades år 2008 för fjärde gången. Årets temat var självständigt tänkande och gemensamt agerande med slagordet "Jag tänker – vi gör". Miljöaktionsdagarna gick av stapeln i Orivesi den 10–12.10. Det slutliga deltagarantalet var 104 varav ca 17 procent var svenskspråkiga. Därtill deltog ca 40 arrangörer, av vilka de flesta jobbade på frivillig basis.

Programmet genomfördes i samarbete med Animalia, BirdLife Finland, Dodo, Fauna, Finlands naturskyddsförbund, Greenpeace, Jordens vänner och Veganförbundet. Lea Kettunen formgav marknadsföringsmaterialet som bestod av broschyr, flygblad, affisch och hemsidor.

Evenemanget öppnades på fredag kväll av fotograferna Ritva Kovalainen och Sanni Seppo som med hjälp av sina fotografier berättade om vår skog. Fotografierna visade både tillståndet i våra skogar idag och skogen ur ett mytologiskt perspektiv. Därefter presenterade sig de olika miljö- och djurrättsorganisationerna i en organisationsshow.

Under veckoslutet fick deltagarna arbeta i verkstäder där de behandlade frågor som klimatförändring, djurrätt, Östersjöns miljöproblem, globalisering och konsumtion och skogarnas mångfald. Två av verkstäderna hade svenskspråkigt program: klimat (dragare Jonas Biström) och Östersjön (dragare Vivi Bolin).

Bland de valfria kvällsprogrammen fanns bland annat en pinsverkstad, Samba bateria, improvisationsövningar, ett Chillrum, filmvisning och Chai-te i Natur och Miljö:s tält ute på gården. Den populäraste programpunkten under lördagskvällen var reggeabandet Hässäckäs uppträdande på en utescen på gården. Lördag morgon arrangerades en utfärd till ett kärr och söndag morgon en fågelexkursion för de morgonpigga.

Under söndagen fick deltagarna i verkstäderna producera något konkret för avslutningsmässan under eftermiddagen. De olika verkstäderna presenterade sig på ett varierande sätt det hölls demonstrationer, visades rollspel och sketcher. Man kunde läsa dikter, insändare, se bilder, kampanjer och t.o.m. besöka en restaurang som mätte miljöpåverkan av matvalen.

Responserna från såväl deltagare som ledare och arrangörer var synnerligen positiv. Evenemanget hade det här året en speciellt stor synlighet i svenskspråkig massmedia då tv-programmet Station T spelade in ett program från Miljöaktionsdagarna under veckoslutet. På Miljöaktionsdagarnas hemsidor publicerades en nättidning om evenemanget.

10 Allmän miljöpolitisk aktivitet

10.1 Ställningstaganden och utlåtanden

Inlämnade utlåtanden

- 16.1 Utlåtande till jord- och skogsbruksministeriet om förslaget till nationellt skogsprogram (KMO 2015)
- 29.1 Utlåtande till jord- och skogsbruksministeriet om ändringar av statsrådets förordning och begränsningar av laxfisket i Bottniska viken och Simo älv samt statsrådets förordning om fiske
- 5.2 Utlåtande till miljöministeriet om programmet för biodiversitet i södra Finlands skogar (METSO 2008–2016)
- 17.3 Utlåtande till Nylands förbund om förslag till etapplandskapsplan 1 för Nyland
- 17.3 Utlåtande till miljöministeriet om förändring av markanvändnings- och bygglagen
- 10.4 Utlåtande om översiktsplanen för kontroll av översvämningsrisker i Kimo å.
- 14.5 Utlåtande till kommunikationsministeriet om regeringens förslag till riksdagen om omorganisering av Havsforskningsinstitutets verksamhet samt tillhörande lagstiftning
- 30.5 Utlåtande till Västra Finlands miljötillståndsverk om miljötillståndsansökan gällande muddringar i Morsfjärden i Kyrkslätt
- 12.6 Utlåtande till jord- och skogsbruksministeriet om förslag till statsrådets förordning om ändring av jaktförordningen
- 3.9 Utlåtande till jord- och skogsbruksministeriet om förslag till GMO-samexistenslag
- 15.10 Kommentarer till förslaget om FSC:s Global Risk Assessment för Finland

En expertpanel från OECD, som arbetade med en rapport över hur Finland sköter sitt miljöarbete hörde finländska miljöorganisationer den 2.4. Speciellt diskuterades skogsbruket och våra möjligheter att påverka och få tag på information. Även miljöfostran intresserade panelen.

10.2 Arbetsgrupper och kommittéer

Arbetsgruppen för integrerad skötsel och användning av skärgårds- och kustområden

ordinarie Mattias Kanckos
suppleant Carl-Anders Lundberg

Arbetsgrupp för uppföljning av biodiversitetsstrategin

ordinarie Eva Sandberg-Kilpi
suppleant Bernt Nordman

Delegationen för bioteknik

ordinarie Kristina Lindström

Delegationen för stora rovdjur

ordinarie Håkan Eklund
suppleant Tuija Warén

Finlands IUCN-arbetsgrupp

Ralf Wistbacka (-1.8), Bernt Nordman (1.8-)

Förvaltningsrådet för oljeskyddsfonden

suppleant Camilla Strandberg-Panelius

Klimatforum

ordinarie Jonas Biström
suppleant Lotta Nummelin

Kommissionen för hållbar utveckling

suppleant Christell Åström

Kommissionen för hållbar utveckling, utskottet för regionala och lokala frågor
ordinarie Lotta Nummelin
suppleant Renja Hakala

Kommissionen för hållbar utveckling, utskottet för utbildning
Tom Gullberg

Kommittén för EU-ärenden
Lotta Nummelin (- 1.8), Bernt Nordman (1.8.-)

Kvarkens världsarvsdelegation
ordinarie Tom Gullberg
suppleant Renja Hakala

Samarbetsgrupp för vattenvård, Sydvästra Finlands miljöcentral
ordinarie Katri Aarnio
suppleant Sture Österman

Samarbetsgrupp för vattenvård, Västra Finlands miljöcentral
ordinarie Vesa Heinonen
suppleant Leif Paulin

Samarbetsgruppen för vattenvård i VFMC, arbetsgruppen för Österbottens kustområde
Ordinarie Ralf Wistbacka

SFS Miljömärkningsnämnden
ordinarie Camilla Sederholm
suppleant Viveka Backström

Siemenpuustiftelsens delegation
ordinarie Maria Aroluoma
suppleant Bernt Nordman

Skogsrådet för Kustens skogscentral
sektionen för sydkusten: Bernt Nordman
sektionen för Österbotten: Ralf Wistbacka

Styrgruppen för miljömärkning
ordinarie Bernt Nordman
suppleant Tove Holm

Styrgruppen för informationskampanjen Värmeslag
Lotta Nummelin

Styrelsen för Coalition Clean Baltic (CCB)
ordinarie Joanna Norkko
suppleant Mia Skog

Styrgruppen för SMIL
Bernt Nordman

VELMU-projektgruppen
ordinarie Kajsa Rosqvist
suppleant Lotta Nummelin

Övervakningsgruppen för Finlands Östersjöprogram
ordinarie Camilla Strandberg-Panelius

Österbottens förbunds samarbetsgrupp (MYR) för strukturfondsperioden 2007–2013
ordinarie Tom Gullberg
suppleant Kati Källman

10.3 ALKU

Under hösten försökte NoM och SLL tillsammans väcka en kritisk debatt om reformen av statens regionförvaltning (ALKU). Detta lyckades delvis tack vare artiklar i Suomen Luonto och Finlands Natur. På ett pressinfo, som arrangerades den 4.11, höll Bernt Nordman ett kritiskt anförande om miljöförvaltningens ställning i de nya föreslagna strukturerna.

10.4 Miljöakademin

Organisationerna bakom den första Miljöakademin (Ympäristöakatemia) år 2006, d.v.s. Finlands naturskyddsförbund, Luonto-Liitto och Birdlife Finland, inbjöd på våren 2008 Natur och Miljö till en process med syfte att skapa en egen organisation som skall arrangera årliga miljöseminariet för beslutsfattare på nationell nivå. Natur och Miljö fungerade även som arbetsgivare för projektsekreteraren Sanna Rönkkönen, som bl.a. arbetade med registreringen av den nygrundade föreningen och ansökningar om understöd. Processen utmynnade i att en ny förening med namnet Ympäristöakatemia Miljöakademin grundades den 18.9. På det konstituerande mötet representerades Natur och Miljö av Bernt Nordman, som även valdes in i styrelsen.

Lotta Nummelin representerade förbundet i en arbetsgrupp, som utarbetade en projektplan för seminariet år 2009, som skall handla om Östersjön.

10.5 Internationellt samarbete

10.5.1 EEB

Förbundsordförande Cia Åström representerade NoM på EEB:s årsmöte i Bryssel. Mikael Karlsson från Sverige återvaldes till ordförande. Till ny finländsk medlem i styrelsen valdes miljövärdsschef Jouni Nissinen från SLL.

10.5.2 Nordiska miljöorganisationernas årliga möte

De nordiska miljöorganisationernas årliga möte planerade man att hålla i Norge i samband med Norges Naturvernsförbunds miljöfestival i Ørsta utanför Ålesund. På grund av bristande intresse från de andra ländernas sida blev mötet iniberat, men Natur och Miljös representanter åkte till Norge och fick där mycket intressant information och nya idéer om bl.a. arbete med konsumtionsfrågor, klimatfrågor och organisationsstruktur.

10.5.3 Besök från S:t Petersburg

En grupp miljöorganisationsaktiva från S:t Petersburgsregionen besökte Natur och Miljö under två dagar 21–22.8 för att få inblick i hur finländska miljöorganisationer arbetar. De bekantade sig med Natur och Miljös kansli, Luonto-Liitto, naturhistoriska museet och Naturskolan Uttern. Kontakten till de ryska parterna hade etablerats via CCB.

11 Information

11.1 Finlands Natur

Liksom under tidigare år har tidningen haft en självständig ställning i förhållande till Natur och Miljö i fråga om officiella ställningstaganden och övrigt innehåll. Förbundet har dock haft egna medlemssidor för sin information om aktuell verksamhet och utlåtanden. Förbundets personal och styrelsemedlemmar har regelbundet medverkat i tidningen.

11.1.1 Innehåll och form

Rikt illustrerade naturreportage har varit det kanske mest synliga inslaget i Finlands Natur under 2008. Syftet med naturreportagen är både att väcka och öka naturintresset hos läsarna och att lyfta fram naturskyddsbehoven. Tidningen har även i varje nummer innehållit faktarika naturartiklar av populärvetenskaplig typ där växt- och djurarter, ekologiska samband och olika naturfenomen förklarats ingående.

Artikelserien "Skognaturen i fokus" fortsatte under året och avslutades i nr 6/2008 med en tio sidor lång artikelhelhet. Samtidigt avslutades också Natur och Miljös kampanj "Skog för alla". Skognaturen i fokus har ur olika synvinklar belyst behoven av ett effektivare skogsskydd och ökad naturhänsyn i skogen. I serien har ingått artiklar om bl.a. det statliga åtgärdsprogrammet METSO II, de problematiska sommaravverkningarna, skogsbruk utan kalhyggen, skogsrestaurering, brister i skogslagstiftningen gällande naturskydd och exempel på frivilligt skogsskydd initierat av skogsägare.

Finlands Natur har under 2008 behandlat ett flertal av de aktuella miljöfrågorna, såsom klimatförändringen, behoven av och möjligheterna till energibesparingar samt Östersjöns och skärgårdsvattnenas ekologiska tillstånd. Kärnkraften har varit ett återkommande tema på grund av de aktuella nya kärnkraftsetableringarna i Svenskfinland.

På Natur och Miljös medlemssidor har förbundet presenterat kommande verksamhet – både i egen och lokalföreningarnas regi – och referat från olika medlemsevenemang har ingått regelbundet, liksom också förbundets officiella ställningstaganden. På medlemssidorna har speciellt barn- och ungdomsverksamheten fått mycket utrymme.

Barnsidan "Helgas hörna" har ingått i varje nummer, liksom även en kolumn och en naturtävling. De flesta nummer har också innehållit en avdelning med bokrecensioner.

Layouten har följt samma mönster som utarbetades år 2004. Sidantalet har varit antingen 36 eller 40.

11.1.2 Personresurser

Magnus Östman har varit Finlands Naturs chefredaktör och enda heltidsanställda under 2008. Artiklar och bildmaterial har i huvudsak levererats av utomstående skribenter och fotografer, av vilka några fungerat som stadigvarande medarbetare som medverkat i varje nummer. Med hjälp av bl.a. dessa har tidningen erhållit inslag från Svenskfinlands olika regioner: lektor Ralf Carlsson har rapporterat från Åland, Hans Hästbacka från Österbotten och kolumnisten Nalle Valtiala från huvudstadsregionen och Åboland.

Chefredaktören har skött planering av tidningens innehåll, kontakter till medarbetare och tryckeri, egen textproduktion och textredigering och ombrytning av tidningen.

11.1.3 Annonsförsäljning, marknadsföring

Håkan Norrback har via sitt företag Cobbaudit och NKN Allservice fungerat som Finlands Naturs annonsanskaffare. De flesta annonser har varit små understödsannonser som ofta fyllt upp flera sidor i tidningen. Både annonsvolymen och annonsintäkterna steg aningen jämfört med de föregående åren.

Norrback har även per telefon skött förnyelser av prenumerationer som gått ut. Marknadsföring av nya prenumerationer per telefon har förekommit endast i liten utsträckning, vilket lett till att tidningens upplaga sjunkit till ca 4 000 exemplar i slutet av år 2008.

Finlands Natur har fortsättningsvis marknadsförts genom utdelning av gratisexemplar vid Helsingfors bokmessa, Föreningsfestivalen i Åbo och andra lämpliga evenemang. Några nummer av tidningen marknadsfördes i större finlandssvenska dagstidningar. Annonser i Hufvudstadsbladet inför julen resulterat i ett femtiotal nya prenumeranter.

Ingen storskalig prenumerationsförsäljning bedrevs år 2008. Förbundet bedrev dock en småskalig intern telefonmarknadsföring till prenumeranter vilka valt att inte förnya sin prenumeration. Som första alternativ erbjöds medlemskap i förbundet och som andra alternativ fortsatt prenumeration. Den interna marknadsföringen gav 30 förnyade prenumerationer och 115 nya medlemmar. Jessica Suni fungerade som förbundets telefonmarknadsförare. NKN Allservice bedrev därtill en begränsad telefonmarknadsföring på förnyelser av gamla prenumerationer. Tidningens netto prenumerationsintäkter år 2008 hölls konstant i och med att såväl förbundets prenumerationsintäkter som prenumerationsförsäljningskostnader sjönk med kring 10 000 €.

11.1.4 Temahäfte

I nr 5/2008 av tidningen ingick en 28-sidig bilaga, "Klimatförändringen – ödesfråga för världens fattiga". Temahäftets produktion och distribution finansierades av utrikesministeriet.

I temahäftet behandlades den hotande klimatförändringen speciellt ur u-ländernas perspektiv. Här ingick bl.a. artiklar om klimatförändringens orsaker, ett bemötande av de s.k. klimatskeptikernas argument, handeln med utsläppsrättigheter, klimatförändringens följder för människor och miljö i u-länderna och åtgärder för att bromsa upp klimatförändringen. Här lyftes speciellt fram i-ländernas ansvar och u-ländernas rätt till en hållbar utveckling.

Liksom under tidigare år togs ett särtryck av temahäftet. Under december skickades detta ut till skolor (främst gymnasier, högstudier och fackskolor) tillsammans med en lärarhandledning och en serie elevarbetsuppgifter. Avsikten var att häftet skulle användas i undervisningen i ämnen som geografi, samhällskunskap och miljökunskap.

Häftets texter skrevs i huvudsak av journalisten Jonna Söderqvist utgående från litteraturstudier och intervjuer med sakkunniga bland forskare, medborgaraktivister och miljötjänstemän. Några av texterna var författade av journalister från Panos, ett internationellt nätverk för spridning av information om u-lands- och miljöfrågor. Bildmaterial erhöles bl.a. från Greenpeace, Röda korset och Panos.

För temahäftets planering och textredigering stod Magnus Östman, medan layouten gjordes av Janne Nyström.

11.2 Hemsidan

Ett nytt element på hemsidan, Natursnurrn, publicerades i början av året. Natursnurrn presenterar okända men vanliga arter, årstidsvariationer och vackra naturbilder, månad för månad. Målsättningen var att ge besökaren en angenäm naturupplevelse i arbetsrummet med lagom dos information. 13 personer har bidragit med bilder och artbeskrivningar. Det tekniska har utförts av Bozicle Factory.

11.3 Marknadsföring

Under året utformades en ny marknadsföringsstrategi för förbundet. Strategin godkändes av styrelsen på årets sista möte. En viktig del av strategin går ut på att förnya förbundets visuella uttryck. Arbetet med detta börjades i slutet av året i samarbete med en marknadsföringsbyrå. Processen blir klar först i början av år 2009.

11.3.1 Evenemang

Natur och Miljö har deltagit med allmän marknadsföring på följande publikevenemang:

- Miljöorganisationernas gemensamma Naturby på festivalen Världen i byn i Helsingfors i maj.
- Faces-festivalen i Billnäs i augusti.
- Föreningstorget på Föreningsfestivalen i Hansakvarteret i Åbo den 6.9.

12 Medlemstjänster

12.1 Lokalföreningstjänster

Lokalföreningarna hade möjlighet att informera om sina utfärder i Finlands Natur och på förbundets hemsidor. Förbundet informerade om den verksamhet och service som är relevant för lokalföreningarna genom lokalföreningsbrevet som utkom sex gånger. Lokalföreningarna har under året kunnat utnyttja förbundets material vid olika evenemang. Lokalföreningarna har också erbjudits egna hemsidapaketer på förbundets serverutrymmen. Natur och Miljö erbjöd liksom tidigare sina lokalföreningar medlemsregistertjänster och skötte faktureringen av medlemsavgifterna.

12.2 Julförsäljning

Inför julen sålde Natur och Miljö den populära Naturkalendern.

13 Organisationen

13.1 Medlemskåren

Vid årets slut hade förbundet 3 585 medlemmar. Medlemsantalet ökade således aningen för fjärde året i följd. Den totala ökningen var 27 fler medlemmar än föregående år. Andelen direktanslutna medlemmar ökade i förhållande till medlemmar som hör till förbundet genom lokalföreningarna. Detaljerad medlemsstatistik finns i bilaga 3.

Antalet lokalföreningar (22), medlemskommuner (15) och understödande organisationer (18) hölls konstant jämfört med föregående år. De kommunsammanslagningar, som genomfördes i Svenskfinland den 1.1.2009 medför dock i framtiden förändringar för såväl lokalföreningarna som medlemskommunerna. Detaljerad medlemsstatistik finns i bilaga 1.

13.2 Förbundskongressen

Den 15–16.5 arrangerades förbundskongress i Kristinestad i samarbete med Sydbottens Natur och Miljö. 18 röstberättigade medlemmar med ett sammanlagt röstetal på 292 deltog i förbundsmötet. På mötet godkändes en ny treårsplan för åren 2009–2011. Förbundsordförande Tom Gullberg ställde efter två perioder inte upp för omval. Till ny ordförande valdes Christell Åström, som bl.a. fungerat som ordförande för Sibbo naturskyddare i många år. Till ny medlem i styrelsen valdes Tessa Turtonen.

Före mötet arrangerades en exkursion till bl.a. Bötomborgen, där de lokala naturkännarna Bo-Göran Lillandt och Patrik Byholm berättade om lavskrikan och duvhöken. Andra hållplatser var den s.k. varggrottan och en lokal förekomst av sipprankan. Kvällsprogrammet utgjordes av en sits hos Canne Lundberg ute i Närpes Skärgård. Söndagens program bestod av kärnkraftsseminarium och temaverkstäder. Ett konkret resultat var en resolution mot kärnkraftsetableringar.

13.3 Styrelsen

Under perioden fram till förbundskongressen verkade förutom förbundsordförande Tom Gullberg följande personer i styrelsen: Jonas Biström vice ordförande (suppleant Tove Holm), Torbjörn Björkman (Camilla Wikström), Kati Källman (Carl-Anders Lundberg), Kajsa Rosqvist (Sofia Zittra), Eva Sandberg-Kilpi (Peik Grönholm) och Christell Åström (Kristina Lindström).

Under perioden efter förbundskongressen verkade följande personer i styrelsen:

Namn, uppdrag	personlig suppleant	mandatperiod utgår*
Christell Åström, förbundsordförande		2011
Jonas Biström vice ordförande	Carolina Silin	2011
Torbjörn Björkman	Camilla Wikström	2009
Kati Källman	Carl-Anders Lundberg	2010
Kajsa Rosqvist	Kristina Lindström	2011
Eva Sandberg-Kilpi	Peik Grönholm	2009
Teresa Turtonen	Jan Åström	2010**

*mandatperiod byter vid förbundsmöte, som hålls i maj-juni.

**Åströms mandatperiod går ut 2011

Styrelsen sammanträdde fem gånger under året enligt följande: 15–16.2 (Rantapuisto i Nordsjö Helsingfors), 12.4 (kansliet i Helsingfors), 6.9 (Svenska Gården i Åbo i samband med föreningsfestivalen), 25.10 (kansliet i Helsingfors i samband med föreningsfestivalen) och 29.11 (kansliet i Helsingfors).

Suppleanterna har deltagit i möten endast då ordinarie medlemmen varit frånvarande. Suppleanterna deltar dock i förbundets olika utskott.

På hösten aktiverades styrelsens arbetsutskott efter en längre paus. Medlemmar i arbetsutskottet var styrelsemedlemmarna Cia Åström (ordf), Kajsa Rosqvist, Kati Källman, Tessa Turtonen, samt verksamhetsledaren och ekonomichefen. Arbetsutskottet sammanträdde tre gånger för att bereda ärenden till styrelsemötena.

13.4 Personal

13.4.1 Översikt

Under året skedde flera större förändringar inom personalen.

Lotta Nummelin fungerade som tf.verksamhetsledare fram till 1.8, då Bernt Nordman återvände till sin tjänst. Efter detta återgick Lotta Nummelin till sitt tidigare jobb under en ny titel, miljövårdschef.

Ralf Wistbacka, som fungerat som tf.förbundsassistent, fortsatte att arbeta på heltid med skogskampanjen fram till den 21.11.

Under våren omorganiserades arbetsbeskrivningarna inom miljöfostransektorn. Thea Salonen fick fast anställning som naturskollärare för Naturskolan Uttern. Moderskapslediga Maria Aroluoma anställdes som koordinator för barn- och ungdomsverksamhet. Som Aroluomas vikarie fungerade Sandra Nyholm.

Thea Salonen var partiellt vårdledig från hösten. Till följd av detta anställdes Lotta Hagman på deltid som koordinator för Grön Flagg programmet. Hagman arbetar huvudsakligen på distans.

Efter en liten paus anställde Natur och Miljö igen en civiltjänstgörare. Linus Stråhlman inledde sin civiltjänstgöring den 28.7 och arbetade bl.a. som kansliassistent samt med uppdatering av hemsidor.

13.4.2 Anställda under året

Följande personer var anställda tills vidare eller för längre helheter under året:

Fred Eklund	ekonomichef
Margareta Fagerstedt	kanslisekreterare
Lotta Hagman	koordinator för Grön Flagg 1.9–
Renja Hakala	naturskollärare
Fredrik Ingman	kanslihjälp 2 t/vecka
Maria Koivisto	projektkoordinator
Bernt Nordman	verksamhetsledare 1.8–
Lotta Nummelin	tf verksamhetsledare –31.7, miljövårdschef 1.8–
Sandra Nyholm	koordinator för barn och ungdomsverksamhet
Sanna Rönkkönen	projektkoordinator –9.12
Thea Salonen	naturskollärare
Linus Stråhlman	civiltjänstgörare 28.7–
Magnus Östman	chefredaktör
Ralf Wistbacka	tf förbundsassistent –31.7, kampanjchef 1.8–21.11

13.4.3 Särskilda aktiviteter

Den traditionella sommarfesten arrangerades som picknick. Personalens julfest hölls den 16.12 i form av ett besök till en klättringshall och därefter en fonduemiddag.

På en gemensam planeringsdag för hela personalen den 21.8 på Naturskolan Uttern diskuterades idéer för verksamheten år 2009.

Personalen såg den 1.10 en föreställning av pjäsen Ekotrippen, som sattes upp av en projektarbetsgrupp i Teater Universum. Natur och Miljö ställde även miljöinformation till projektets förfogande.

Den 17.10 ordnades en personalutbildningsdag kring Hållbar utveckling. Gästföreläsare var Tove Teir-Siltanen och Dan Jansén från Ålands Natur och Miljö. Initiativet till detta togs på förbunds kongressen i Kristinestad.

Senare samma dag, den 17.10, inbjöds medlemmar och samarbetsparter till en traditionsenlig Oktoberfest på kansliet. Cirka 40 gäster bjöds förutom på strömmingsdelikatesser och öl på ett linjetal av den nya ordföranden och en bildkavalkad från året som gått.

Den 16.12 ordnades personalutbildningsdag med rubriken "Arbeta i grupp – Gruppera i arbete". Utbildningen arrangerades av SSC och som utbildare fungerade Björn Wallén.

På hösten inleddes en arbetshandledningsprocess inom personalen (de fast anställda). Den leds av Ann-Charlotte Kjerulf (Ariadne Ab) och fortsätter ännu våren 2009.

13.5 Utmärkelser

13.5.1 Naturvårdsdiplomet

På världsmiljödagen den 5.6 uppmärksammades biologilärarparet Anita och Volmar Rosengren med NoMs naturvårdsdiplom. Utdelningsceremonin hölls på Ekudden i Ruskis fågelskyddsområde med skumvin och picknick. Lokal media var på plats.

13.5.2 Natur och Miljö-stipendier

Natur och Miljö premierade vid skolavslutningen sammanlagt 99 gymnasieelever med ett stipendium. Stipendiet var en ettårsprenumeration på tidskriften Finlands Natur.

13.5.3 Nylands Nations Stora Pris

Under Nylands Nations årsfest den 19.4 fick Natur och Miljö motta nationens Stora Pris på 25 000 euro, som tack för långt och ihärdigt arbete Nylands miljö och miljöfostran till fromma. Priset mottogs av verksamhetsledare Lotta Nummelin och vice ordförande Jonas Biström.

13.6 Skärgårdsfonden

Skärgårdsfondens förvaltning ändrades under året. Enligt beslut på förbundskongressen avskaffades Skärgårdsfondens eget förvaltningsråd. Skärgårdsfondens ärenden sköts nu av Natur och Miljös styrelse. Försäljningen av adresser sker via Natur och Miljös kansli. Skärgårdsfonden har inte marknadsförts aktivt under året. Den har inte heller beviljat understöd.

Skärgårdsfondens ekonomiska resultat år 2008 var ett överskott på 1 426 € och i slutet av året var fondens egna kapital 27 552 €.

14 Ekonomi

14.1 Översikt

Natur och Miljös ekonomi har hållits stabil. Förbundets ekonomi är god och det egna kapitalets storlek tillfredsställande. Detta har möjliggjort fortsatt utveckling och expansion av förbundets verksamhet. Att verksamheten utvidgats har resulterat i att såväl förbundets utgifter som inkomster ökat aningen jämfört med föregående år. På inkomstsidan har särskilt deltagar- och besöksintäkterna samt bidragsintäkterna ökat och på utgiftssidan har lönekostnaderna ökat.

De största nya ekonomiska satsningen för året var utvecklandet av förbundets miljöfostran riktad till barn och ungdomar. En heltidsanställd koordinator för barn- och ungdomsverksamheten arbetade med att utveckla Miljödetektivverksamheten samt ungdomsverksamheten. Därtill genomfördes en tre månaders utredning över startandet av en naturskola på Åland.

På intäktssidan steg förbundets deltagar- och besöksintäkter med närmare 10 000 € i och med att flera Miljödetektivläger än förra året arrangerades och att antalet besöksgrupper till naturskolan ökade. Bidragsintäkterna ökade med över 30 000 €. Detta främst tack vare att förbundet år 2008 erhöll Nylands Nations Stora Pris på 25 000 €. Statsbidraget på 134 000 € var detsamma som året innan. Även förbundets medlemsintäkter på 83 000 € hölls konstant. Förbundets placeringsintäkter på 10 000 € sjönk jämfört med året innan eftersom förbundet år 2007 realiserat sitt aktieinnehav och ändrat bokföringsprincip. Att förbundet beslutat att ha sitt kapital placerat i räntedepositioner visade sig värdefullt under den ekonomisk kris som upplevdes i slutet av år 2008.

På kostnadssidan ökade personalkostnaderna med över 40 000 €. Ökningen berodde delvis på anställandet av en heltidsanställd koordinator för barn- och ungdomsverksamheten, men även på de allmänna inkomstpolitiska löneförhöjningarna. De övriga kostnaderna hölls konstanta. Förbundets rese- och transportkostnader ökade, men detta balanserades upp av att kostnaderna för undervisningsmaterial sjönk.

Natur och Miljös ekonomiska resultat år 2008 visar ett underskott på 53,23 €, vilket är i linje med styrelsens önskemål.

14.2 Bidrag och understöd

Bidrag beviljade för specifika ändamål är alltså den allmänaste formen av finansiering. Dessa bidrag är i synnerhet av avgörande betydelse för förbundets barn- och ungdomsverksamhet. De allmänna verksamhetsbidragen är dock grundläggande eftersom de beviljade bidragen för specifika ändamål sällan helt täcker kostnaderna. För förbundets del är de allmänna verksamhetsbidragen tacksamma eftersom förbundet då kan prioritera till vilka projekt eller vilken verksamhet bidragen används.

För sin verksamhet och för olika projekt har Natur och Miljö år 2008 erhållit följande understöd:

Allmänna verksamhetsbidrag har erhållits av Arbetets Vänner Huvudföreningens Kulturfond, Anna och Karl Eklund stiftelse, Emelie och Rudolf Gesellius fond, Konstsamfundet, Svenska folkskolans vänner, Svenska kulturfonden och William Thuring's Stiftelse.

Barn- och ungdomsverksamheten erhöll bidrag av Aktiastiftelsen i Vasa och i Korsholm, Bergsrådet R. Erik Serlachius stiftelse, Bergsrådinnan Sophie von Julins Stiftelse, Helsingfors stads Miljönämnd, Länsstyrelsen i Södra Finlands län, Sjundeå kommun, Sparbanksstiftelsen i Helsingfors och i Kyrklätt, Stiftelsen Brita Maria Renlunds Minne, Stiftelsen Pro Juventute nostra, Svensk-Österbottiska samfundet, Undervisningsministeriet, Utbildningsstyrelsen och Ålandsbanken.

Finlands Natur fick bidrag från Konstsamfundet, Undervisningsministeriet och William Thuring's stiftelse.

Därtill gav utrikesministeriet bidrag för produktion och utgivning av årets temahäfte "Klimatförändringen – ödesfråga för världens fattiga".

Utöver ovannämnda bidrag har förbundet erhållit understöd av ett flertal privata personer genom donationer, bidrag och testamenten. Förbundets faddrar har understött förbundets verksamhet med en totalsumma på 1 255 €. Till faddersystemet hörde vid årets slut tolv personer vilka understödde följande verksamhetsområden: biologisk mångfald, temat Levande Hav och Natur och Miljö's allmänna verksamhet. Förbundet erhöll år 2008 ett testamente på 3 364 €.

Natur och Miljö tackar hjärtligt för alla understöd och bidrag som erhållits under året och som gjort det möjligt att bedriva verksamheten!

14.3 Marknadsföring

I syfte att sprida information och marknadsföra förbundet deltog Natur och Miljö i flera evenemang. Den 5–6.9 medverkade Natur och Miljö i föreningsfestivalen i Åbo med en utställning om skogsnaturen och en artbestämning av en skalbagge. På bokmässan 23–26.10 marknadsförde förbundet tidningen Finlands Natur samt medlemskap i förbundet.

Bilaga 1 Medlemsorganisationer

Understödjande medlemsorganisationer

Dendriticum r.f.
Finlands svenska lärarförbund
Finlands svenska Marthaförbund
Finlands svenska scouter
Finlands Svenska Skolungdomsförbund
Gennarbyvikens fiskevårdsförening
Håll skärgården ren
Krogars vattenskyddsförening
Nordenskiöld-samfundet i Finland
Nothamn Ab
Nylands fiskarförbund
Nylands Miljövårdsdistrikt
Pellinge hembygdsförening
Svensk Ungdom
Svenska folkskolans vänner
Svenska naturvetarklubben
Västra Nylands folkhögskola
Åbo Nation

Totalt 18 st

Medlemskommuner

Dragsfjärd kommun
Ekenäs stad
Grankulla stad
Hangö stad
Ingå kommun
Jakobstad stad
Korsholm kommun
Kronoby kommun
Kyrklätt kommun
Larsmo kommun
Liljendal kommun
Nykarleby stad
Oravais kommun
Sjundeå kommun
Västanfjärd kommun

Totalt 15 st

Bilaga 2 Personmedlemsantal

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Esbo miljöförening	50	47	45	40	38	40	44	46	49
Grankulla miljöförening	62	58	61	58	62	60	59	64	64
Hangö miljöförening	25	31	32	32	32	33	34	33	32
Helsingfors naturskyddsförening	137	133	134	130	113	126	136	149	140
Ingå-Sjundeå miljöförening	123	122	125	120	112	102	106	107	104
Jakobstadsnejdens Natur	149	148	136	127	116	104	105	104	97
Kimitonejdens Naturskyddsförening	42	41	44	53	52	52	56	59	57
Kyrkslätt miljöförening	17	18	25	12	10	11	11	11	11
Kyrksläotts Natur och Miljö				53	81	78	99	100	98
Malaxnejdens naturförening	39	39	38	41	58	34	38	38	41
Oravaisnejdens naturvetarklubb	61	59	51	52	45	34	32	31	34
Pargas Naturskyddsförening	57	59	65	66	62	55	58	60	60
Pojo Natur	0	2	2	3	5	5	5	5	4
Raseborgs Natur och Miljö	202	191	182	182	168	173	184	174	171
Sibbo Naturskyddare	164	166	138	137	130	126	123	124	129
Svartbäckbygdens Naturskyddsförening	2	3	4	3	2	3	3	3	5
Svartådalens miljöförening	9	8	9	9	7	9	10	9	8
Sydbottens Natur och Miljö	80	81	75	73	73	66	69	67	69
Vasa miljöförening	113	111	103	101	97	89	95	95	92
Västkustens miljösamfund *	1	1	1						
Åbonejdens Natur	154	150	135	126	123	120	121	121	117
Ö.Nyl. Fågel- och Naturskyddsf.	85	82	80	78	74	71	72	70	75
Ålands Natur och Miljö	233	211	215	204	190	177	187	188	190
Lokalföreningsanslutna totalt	1805	1761	1700	1700	1650	1568	1647	1658	1647
Natur och Ungdom**	54	61	64						
NoM enskilda medlemmar	2080	1977	1872	1867	1736	1862	1886	1885	1925
Ständiga medlemmar	15	15	15	15	15	15	15	15	13
Stipendie medlemmar***				46	71	94			
Totalt medlemstal	3954	3814	3651	3628	3472	3539	3548	3558	3585

* Föreningen upplöstes på hösten 2002.

** Natur och Ungdoms medlemmar inkluderades som ungdomsmedlemmar år 2003. Antalet ungdomsmedlemmar år 2003 var 46 stycken.

*** Natur och Miljö beslöt år 2006 att inte längre dela ut stipendie medlemskap. I stället för medlemskap ges en stipendieprenumeration på tidskriften Finlands Natur.

I förbundets medlemsantal ingår 104 medlemmar som betalar en ungdomsmedlemsavgift samt 887 medlemmar som hör till 337 familjer som betalar en familjemedlemsavgift. I medlemstalen ovan ingår de medlemmar som har erlagt medlemsavgiften år 2008.